

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Bertha-Pauline Kivilaan

LASTE LASTEAIAGA KOHANEMISEL TEHTAV KOOSTÖÖ ÕPETAJATE,
JUHTKONNA JA LAPSEVANEMATE VAHEL

Bakalaureusetöö

Juhendaja: alushariduse nooremlektor Heily Leola

Tartu 2023

Kokkuvõte

Laste lasteaia kohanemisel tehtav koostöö õpetajate, juhtkonna ja lapsevanemate vahel

Laste esmane sujuv kohanemine lasteaia sõltub suuresti lastevanemate ja lasteaia koostööst. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaade laste lasteaia kohanemisel tehtavast koostööst lasteaiaõpetajate, juhtkonna ja lastevanemate vahel. Valimi moodustasid ühe lasteaia kahe alustava rühma lapsevanemad, lasteaia kõik õpetajad, kellel oli kogemusi laste vastuvõtmisega lasteaeda ning juhtkond ehk direktor ja õppejuht. Andmeid koguti küsimustikega ja analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Tulemustes selgus, et tegevused, mida juba kohanemiseks tehakse on järgmised: ettevalmistus ja eeltöö alustavale rühmale, õpetaja ja juhtkonna isikuomaduste ja professionaalsuse olemasolu, lasteaia käimise rütmi järgimine. Ootused veel sujuvamaks kohanemiseks on juhtkonna ja õpetaja professionaalsus ning tagasiside ja infovahetus. Uuringu tulemustest saab järeldada, et kõikide osapoolte vaheline koostöö soodustab lasteaia esmast sujuvat kohanemist omavaheliste suhete, nõustamise, abistamise, kommunikatsiooni ja ühiste eesmärkide olemasolu kaudu.

Võtmesõnad: lasteaia kohanemine, koostöö, lapsevanemad, õpetajad, juhtkond

Abstract

Cooperation during children's adjustment to kindergarten on the example of teachers,
kindergarten manager's and parents

The first smooth adjustment of children to kindergarten depends on the cooperation of parents and kindergarten. The purpose of this bachelor thesis was to provide an overview of the cooperation between kindergarten teachers, management and parents during children's adjustment to kindergarten. The sample consisted of the parents of the two groups, teachers of the kindergarten and the management. Data were collected using questionnaires and analyzed using qualitative content analysis. The results showed that the activities that are already being done for adjustment are preparation, professionalism and the rhythm of kindergarten; feedback and communication are expected. From the results of the thesis, it can be concluded that the cooperation between all parties promotes smooth adjustment in the kindergarten.

Key words: adjustment with nursery, cooperation, parents, teachers, management

Sisukord

Kokkuvõte	2
Sisukord	3
Sissejuhatus	4
1. Teoreetiline ülevaade	5
1.2 Lapse lasteaiaga kohanemist soodustav koostöö	5
1.3 Õpetajate roll ja teadlikkus kohanemisest	6
1.4 Lapsevanemate roll ja teadlikkus kohanemisest	7
1.5 Juhtkonna roll ja teadlikkus kohanemisest	7
1.6 Bakalaureusetöö eesmärk ja uurimisküsimused	8
2. Metoodika	9
2.1 Valim	9
2.2 Andmekogumine	9
2.3 Andmeanalüüs	10
2.4 Eetika	11
3. Tulemused	11
3.1 Esimene uurimisküsimus	12
3.2 Teine uurimisküsimus	15
3.3 Kolmas uurimisküsimus	17
Arutelu	19
Tänu sõnad	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisa 1. Küsimustik lastevanematele, lasteiaõpetajatele ja juhtkonna liikmetele	26

Sissejuhatus

Lasteaia teekonna alguses ootab last ja perekonda ees väljakutse, mille käigus on lapsel vaja kohaneda uue keskkonnaga ning vanematel usaldada laps nende jaoks võõra inimese kätte. Lapse esmakordset väljaspool perekonda asuvasse keskkonda minemist nimetatakse sageli kriisiks (Griebel & Niesel, 1997). Oluline on aidata lapsel see kriis niimoodi läbida, et tal ei jää sellest halba mälestust. Lapse lasteaiaga kohanemise edukus on seotud mitmete teguritega, näiteks varasem kogemus hoidjaga, lapse suhtlemisoskusega ja harjumustega (Petrova, 2018). On leitud, et kohanemise sujuvale kulgemisele aitab kaasa lastevanemate, juhtkonna ja õpetajate igakülgne koostöö (Wildenger & McIntyre, 2011; Palts, 2019; Pianta *et al.*, 1999). Kohanemise võivad raskeks teha osapoolte erinevad vaated ning arusaamad lapse arengust ja tegevustest, aga ka sellest, kuidas peaks aitama last kohanemisperioodil.

Kohanemise sujuvaks muutmise juures on oluline koostöö õpetajate, lastevanemate ja juhtkonna vahel. Mujal maailmas on leitud, et koostöös peavad osalema kõik eelnevalt mainitud osapooled (Pianta *et al.*, 1999). On toodud esile, et lastevanemate ja õpetajate suhtluses on erinevaid nõrku külgi, mis ei loo koostööd täielikult ideaalseks. Näiteks ei ole osapooled teadlikud, mis tegelikult lapsi kohanemise juures toetab (Wildenger & McIntyre, 2011) või ei tajuta kaasamiseks, koostööks ja suhtlemiseks tarvilikke eeldusi, näiteks kuulamise vajadust (Palts, 2019). Palts on leidnud (2019), et õpetaja ja lapsevanema suhtluse tõhusus ei sõltu ainult kõnelemisoskusest ja tahtejõust, seda mõjutavad lisaks neile ka mõlema osapoolte hoiakud, hirmud ja üldine informeeritus. Samuti peaksid lapsevanemad ja õpetajad üksteist usaldama ning olema teineteisega vesteldes avameelsed (Zhang *et al.*, 2018). Varasemad uuringud on näidanud, et lapsevanemad on motiveeritud tegemaks õpetajatega koostööd, et aidata oma lapsel lihtsamalt lasteaiaga kohaneda (Leola, 2015; McIntyre *et al.*, 2007; Wildenger & McIntyre, 2011).

Varasemad uuringud kohanemise kohta lasteaias toovad välja, et oluline on kaasata lapsevanemaid põhjalikumalt ja teadvustatumalt (Leola, 2015; Matsalu, 2015; Zhang *et al.*, 2008). Sinimets leidis oma bakalaureusetöös (2021), et oluline on kaardistada kohanemist lasteaias, mille kaudu mõista laste esmast ja sujuvat kohtumist uue keskkonnaga ning leida õpetajate ja lastevanemate teadmiste kattuvus. Kuid Sinimetsa (2021) uuringust on välja jäänud juhtkonna roll. Eraldiseisvalt on uuritud, et juhtkond saab abiks olla näiteks kogemuste jagamisel ning koolitusvõimaluste pakkumisega (Hindreus, 2016). Autorile teadaolevalt ei ole Eestis uuritud kõiki osapooli tervikuna ehk puudub arusaam juhtkonna rollist kohanemises. Samas kui mujal on leitud, et koostöös peavad osalema kõik kolm osapoolt. Direktoril on oluline roll korraldada ja luua suhtlemisprotsesse erinevate osapoolte vahel (Pianta, 1999).

Lasteaiajuhtide seas tehtud uuring näitab, et juhid tõstavad eranditult esile koostööd ja usaldust kolleegide ja lastevanematega (Lund, 2021). Kohanemist on uuritud lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate koostöö rolli vaatest ning juhtkonna rollist eraldiseisvalt. Eelnevalt tulenevalt leian, et teemat peaks uurima kolme osapoolte vaates ka Eestis. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks anda ülevaade laste lasteaiaga kohanemisel tehtavast koostööst lasteaiaõpetajate, juhtkonna ja lastevanemate vahel.

1. Teoreetiline ülevaade

1.2 Lapse lasteaiaga kohanemist soodustav koostöö

Koostöö on mitme isiku või isikute rühma kooskõlastatud töötamine või tegutsemine (Langemets *et al.*, 2009). Argyle (2013) määratleb koostööd kui koos tegutsemist, viies sealjuures ellu ühiseid eesmärke. Samuti on koostööd määratletud kui suhteid, mis eksisteerivad ilma ühise missiooni või planeeringuta (Mattessich & Monsey, 1992). Minu töös on koostöö erinevate osapoolte (st lapsevanemate, õpetajate ja juhtkonna) vahel ühise eesmärgi (ehk laste eduka esmase kohanemise) nimel tegutsemine.

Kohanemine toimub üleminekul ühest keskkonnast teise, mille juures on üleminek nii alguspunkt millelegi uuele, kui ka võtmesündmus, mis muudab edasist elu (Vogler *et al.*, 2008). Küll aga on Kralik jt (2006) välja toonud, et üleminek on viis, kuidas inimesed reageerivad aja jooksul toimuvale muutustele. Eelnevalt mainitud põhimõistete hulgas olevad kohanemine ning koostöö on olulised määratlemaks neid koos. Oluline on välja selgitada, milline peaks olema lastevanemate, juhtkonna ja õpetajate koostöö, et lapse esmane kohanemine lasteaiaga oleks sujuv. Sealjuures on koostöö erinevate osapoolte vahel oluline, luues lastele esmane sujuv esmamulje ja kogemus lasteaiaga. Lasteaed ja perekond on omavahel partnerid alushariduse arendamisel (Zhang *et al.*, 2018).

Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) seisab, et lasteaed peab võimaldama lapsevanemal osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises. Lapsevanema jaoks on loodud nii kollektiivsed kui ka individuaalsed koostöövormid, mis aitavad luua koostööd lapsevanema ja lasteaia vahel (Häidkind *et al.*, s.a.). Nimelt annavad koostöövormid lapsevanemale võimaluse luua kontakti õpetajate ja lasteaia juhtkonnaga. Individuaalseteks koostöövormideks saab lugeda arenguestlusteid ning kollektiivseteks näiteks avatud uste päevad lasteaias, koduleht ning koosolekud. Varem mainitud koostöövormides aktiivne osalemine nii õpetaja kui ka lapsevanema poolt loob aluse ka lapse kohanemisele lasteaias. Koostöövormide hästi toimimiseks tuleks õpetajatel täpsustada lastevanematele oma kasvatusesemärke, et moodustuks ühine arusaam kasvatusesest (Zhang *et al.*, 2018).

Kodusest keskkonnast lasteaeda minnes on kohe alguses oluline, et lapsevanemad, õpetajad ja juhtkond hakkaksid omavahel koostööd tegema. On leitud, et lapse lasteaeda tulekul sõltub kohanemise kulg ja edukus suuresti lapsevanema valmisolekust ja ettevalmistusest (Leola, 2015). Kui aga kohanemisprotsess ei ole põhjalikult läbimõeldud, siis võib see väikelapsel põhjustada tõsiseid emotsionaalseid- ja käitumishäireid (Anghelache, 2014). Lapse kuulamine ja mõistmine ning turvalisuse loomine on oluline nii õpetaja kui ka lapsevanema jaoks. Innustades lapsevanemaid koostööle, on võimalik toetada laste lasteaiaga kohanemist (Peterson, 2009). Juhtkond saab kohanemist toetada läbi infovahetuse tehes vanematele võimalikult varakult koosoleku, et vanemad teaksid, milline on lasteaiapäevakava (Almann, 2009; Petrova, 2018).

1.3 Õpetajate roll ja teadlikkus kohanemisest

Õpetajate teadlikkus kohanemisest on oluline, et luua ühine vaatepilt lastevanematega. Eesti lasteaiapäetajate Kutsestandard, tase 6 (2013) toob välja, et õpetaja jaoks on olulised isikuomadused ennastjuhtivus, koostöövõime, ettevõtlikkus, vastutustundlikkus, enesekindlus, loominguilisus, tolerantsus, empaatiavõime, ausus ja positiivsus. Uurimusest on selgunud, et sarnaselt Kutsestandardiga (2013), arvavad õpetajad ise, et saavad aidata lapse kohanemisele lasteaias kaasa järgnevate tegevustega: koostöö lapsevanemaga, lapse toetamine ja julgustamine, individuaalne tegelemine ja tähelepanu (Martin, 2010). Griebel ja Niesel (1997) töid uuringus välja, et õpetajad on teadlikud lapsevanemate emotsioonide rollist kohanemisel. Seevastu kõhklevad nad vanematega isiklikest asjadest rääkida, mis puudutavad lapse kohanemist (Griebel & Niesel, 1997).

Õpetajad on lasteaias ja pere vahelise koostöö suunav roll (Zhang *et al.*, 2018). Õpetaja roll on muuta lapsevanema jaoks kohanemine stressivabaks ja meeldivaks kogemuseks. Õpetaja kutsestandardis seisab, et õpetaja töö ülesannete seas on koostöö kolleegide, tugispetsialistide, lapsevanemate ja õppijatega (Kollom *et al.*, 2013), kus mängib väga suurt rolli õpetajate hea suhtlemisoskus (Zhang *et al.*, 2018). Petrova (2018) uuringu kohaselt kasutavad õpetajad sihikindlalt oma töös pedagoogilisi võtteid, mille eesmärk on harida last nii, et tal areneks sotsiaalne kohanemisvõime, mis omakorda arendab lapse arengut (Zakharova & Silakova, 2016).

Kohanemisel on oluline roll lapse ja õpetaja vahelisel suhtel (Mortensen & Barnett, 2014), sest täiskasvanu toetus aitab kaasa sujuvale kohanemisele (Martin, 2010). Lasteaias lapsega suhtlemise peamised omadused on vastastikune mõistmine ja üksteisega suhtlemine, võttes arvesse laste omadusi ja huve (Zakharova & Silakova, 2016). Esimestel päevadel

peaksid õpetajad leidma iga lapse jaoks individuaalse aja, mis loob turvatunde ja aitab kiiremini kohanemisprotsessi leevendada (Petrova, 2018), samuti aitab kohanemisele kaasa lapsega järjepidev olemine (Leola, 2015).

1.4 Lapsevanemate roll ja teadlikkus kohanemisest

Perekond ja lasteaed loovad lapse jaoks tulevikuks vajaliku sotsiaalse kogemuse (Leola, 2015). Oluline on mainida, et lapsevanema roll on luua siinkohal lapsele suhtlust, mis põhineb armastusel, tingimuseta aktsepteerimisel ja tähelepanul. Lapsevanemad saavad kodus toetada lasteaias õpitud eluks vajalikke suhtlemisoskusi, näiteks vastastikune mõistmine ja üksteisega suhtlemine (Zakharova & Silakova, 2016). Lapsevanemad toovad lisaks veel välja, et lühemate päevade pakkumine kohanemiseperioodil toetab nende lapsi (Undheim, 2010).

Ühise rütmi leidmine on peamiselt lapsevanema töö, sest lapsevanem saab muuta kodust päevakava lasteaiaga sarnasemaks (Almann, 2009). Saksamaal tehtud uuringus kajastus, et kõige olulisemaks peetakse lastevanemate poolt kohanemisel lapse sotsiaalse käitumise arendamist, mida kodustes tingimustes ei tekiks, näiteks piiride aktsepteerimine, reeglite õppimine ning lasteaias iseseisvaks saamine (Griebel & Niesel, 1997). Lisaks eelnevale on toodud välja hiljem läbiviidud uuringus, et lapsevanematel puudub selge ettekujutus akadeemiliste ootuste kohta lasteaias ning ei saa piisavalt tagasisidet oma lapse oskuste kohta (Wildenger & McIntyre, 2011).

Hoidmaks lapse vaimset ning emotsionaalset poolt turvalisena, on lapsevanemal võimalik teha ühist tööd õpetajatega (Zakharova & Silakova, 2016). Sinimetsa (2021) uurimuses on välja toodud, et lapsevanemad teevad enda arvates kohanemist soodustavat koostööd õpetajatega kuues alakategoorias: pidev suhtlus õpetajatega, infovahetus, päevakavade ühildumine, lühemad või vabad päevad, lapsevanemad rühmas, tunnustamine ja kiitmine. Eelnevalt mainitud koostöövormide kaudu on lapsevanemad enda laste jaoks valmis esmast kohanemist lasteaias sujuvamaks muutma. Olulise mõttena saab välja tuua, et läbiv märksõna on koostöö ning seda peavad oluliseks nii õpetajad kui ka lapsevanemad aitamaks kaasa lapse kohanemisele lasteaias. Koostöises keskkonnas töötavad õpetajad väärtustavad üksteise toetamist, katsetamist, juhtkonna usaldust, toetust ja julgustamist (Slabina & Aava, 2019).

1.5 Juhtkonna roll ja teadlikkus kohanemisest

Lasteaiajuhi ülesandeks on hallata tervet lasteasutust, et õppekorraldustöö oleks edukas (Abdurahimovna & Kizi, 2023). Eelkõige hoolitseb juht laste haolu eest (Xiang, 2022), aga

jälgib ka, et toimuks tihe koostöö nii teiste lasteaiataajatega kui ka lapsevanematega (Lund, 2021). Juhi rollideks on olla pädev meeskonnatöös ja suhtlusprotsessides (Abdurahimovna & Kizi, 2023) ning luua turvaline, positiivne ja mugav töökeskkond õpetajale, lastele ja lastevanematele (Hindreus, 2016), et vanem usaldaks oma lapsi just konkreetseesse lasteaeda. Juhtkonna jaoks on oluline luua tugev ja usaldusväärne meeskond, et muuta lasteaiataajate töö sujuvamaks, turvalisemaks ja pedagoogiliselt kvaliteetseks (Lund, 2021). Juhtkond peaks toetama õpetajate võimekuse arendamist julgustava ja toetava suhtumisega, pakkudes oma töötajatele väljakutseid (Hindreus, 2016), sest juhtkonna tugi toetab õpetajate julgust olla ise aktiivne (Eisenschmidt *et al.*, 2015).

Juhtkond saab austada igat töötajat ja lapsevanemat läbi hingega tehtud töö (Xiang, 2022), sealjuures annab nende toetus õpetajale tunde, et nad kuuluvad kollektiivi täisväärtuslikke liikemetena (Eisenschmidt *et al.*, 2015). Anghelache (2014) on uuringute põhjal välja toonud, et suhted juhtkonnaga mõjutavad õpetajate motiveeritust. Juhtkond saab kollektiivi arendada läbi julgustamise, toetamise ja õpetamise, kuid peaks vajadusel pakkuma töötajatele enesearendamise võimalust (Hindreus, 2016). Võimaldades õpetajatele vajalikud teadmised ning vahendid, kuidas viia läbi kõige efektiivsemalt esmast sujuvast kohanemist lasteaiataajaga, loob see õpetajatele vajaliku valmisoleku (Hindreus, 2016).

Juhtkond saab toetada sõbraliku töökeskkonna loomist (Hindreus, 2016) ning olla seeläbi hoolivusega eeskujuks igale lasteaiataajale (Xiang, 2022). Juhtkonna üheks keeruliseks murekohaks on välja toodud, et juhi ülesandeks on täita lastevanemate, kolleegide ja laste vajadused, kuid alati peab olema esiplaanil see, mis on lastele parim (Lund, 2021). Juhtkond peaks andma õpetajatele toetava ja mõistva suhtumise, et õpetajad tajuksid tegutsemist ühtse meeskonnana (Hindreus, 2016), vastasel juhul võivad lasteaiataajate kollektiivi ja vanema puhul tekkida arusaamatused, olgu nendeks üksteise mittemõistmine, usaldamatus või hirm (Palts, 2019). Lahkhelid võivad tekkida ka juhtkonna hoiakust, nimelt mõned juhtkonna liikmed ei pea enda rolli suureks ning ei tunneta vajadust teha koostööd lastevanemate ja lastega, isegi kui lapsevanemad seda kontakti nõuavad (Lund, 2021).

1.6 Bakalaureusetöö eesmärk ja uurimisküsimused

Kohanemine lasteaias on oluline, et luua lapsele mugav ja stressivaba keskkonna muutus. Lapse esmaseks sujuvaks kohanemiseks lasteaias saab kaasa aidata õpetajate, juhtkonna ja lapsevanemate koostöö. Lasteaiataajate juhtkond saab luua teadmised õpetajatele ning õpetajad anda edasi neid lapsevanematele. Koostöö on kohanemise juures üks kõige tähtsamaid võtmesõnu.

Koostöö tuleb luua kolme osapoole vahel nii, et kõigi vaatepildid kattuksid ning kõik oleksid valmis tegema koostöö nimel paindlikuid otsuseid ja valikuid. Laps peab tajuma positiivset ning head õhkkonda kõigi poolt, et tunda ennast uues keskkonnas turvaliselt. Eelnevalt tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks anda ülevaade laste lasteaiaga kohanemisel tehtavast koostööst lasteaiapäetajate, juhtkonna ja lastevanemate vahel. Eesmärgist lähtuvalt sõnastatakse kolm uurimisküsimust:

- 1) millised on lapsevanemate, lasteaiapäetajate ja juhtkonna tegevused, mis aitavad kaasa laste kohanemisele lasteaias?
- 2) mida saaksid lapsevanemad, lasteaiapäetajad ja juhtkond veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?
- 3) kuidas koostöö lastevanemate, lasteaiapäetajate ja juhtkonna vahel soodustab kohanemist lasteaiaga?

2. Metoodika

2.1 Valim

Käesolevas uurimuses kasutasin valimi moodustamisel eesmärgipärast valimit. Esimese osa valimist moodustasid ühe lasteaiaga kahe rühma kõik lapsevanemad, kelle lapsed olid lasteaiateed alustanud 2022. aasta sügisel. Valisin nende rühmade vanemad, et neil oleks värskelt laste kohanemisprotsessis meele. Teiseks kuulusid valimisse nimetatud rühmade õpetajad ning ka teised õpetajad sellest lasteaiast, kellel oli kogemusi laste vastuvõtmisega lasteaias. Kolmandaks osalesid uuringus juhtkonna liikmed ehk direktor ja õppejuht.

Küsitluses osales 8 lasteaiapäetajat, 18 lapsevanemat ja 2 juhtkonna liiget. Küsimustiku täitjad olid enamasti naised (93,1%), kuid oli ka kaks meest (6,9%). Küsimustikus osalejate vanus jäi vahemikku 22 kuni 63 eluaastat. Keskmiseks vanuseks oli 37 eluaastat. Haridustase vastanute vahel jagunes kõrghariduse (75,9%), keskeri- või kutsehariduse (20,7%) ja keskhariduse vahel (3,4%).

2.2 Andmekogumine

Andmete kogumiseks kasutasin elektroonset keskkonda Google Forms. Esmalt koostasid küsimused lähtuvalt uurimuse eesmärgist, seejärel vaatasid need üle koos juhendajaga ning tegime muudatused, et saada selgemad vastused uurimisküsimustele. Seejärel otsisid juhendaja ühe lasteaiapäetaja, juhtkonna liikme ja lapsevanema, kes küsimustikku täidaksid ning sellele

ka tagasisidet annaks. Lapsevanema tagasiside oli järgmine: "Muidu oli kõik arusaadav, aga osadele küsimustele ei osanud vastata, eriti juhtkonna kohta käivate kohta." Selle tagasiside peale ankeeti ei muudetud, sest töös on vajalikud kõikide osapoolte kaasamine, et saada täielik ülevaade koostööst kolme osapoole vahel. Juhtkonna tagasiside oli, et küsimuste puhul, kus tuleb näiteid tuua oleks välja toodud ka vastav arv näiteid. Juhtkonna tagasiside võtsin kuulda ning lisisin küsimustele ka näidetele vastava aru. Lasteaiaõpetaja ei osanud tagasisideks midagi muuta.

Küsimustik koosnes kahest osast. Täitmist alustades sai vastaja valida, kas täidab küsimustiku lasteaiaõpetaja, juhtkonnaliikme või lapsevanemana. Seejärel tulid suunavad küsimused vastavalt vastajale. Küsimustik sisaldas sissejuhatust, andmeid uurija kohta, andmeid uuringu kohta, anonüümsuse tagatist ning tänusõnu. Küsimustiku küsimused olid nii suletud kui ka avatud küsimustega. Juhtkonnaliikmete küsimustiku osa sisaldas 6 suletud ja 7 avatud küsimust. Lapsevanema osa sisaldas 6 suletud ja 7 avatud küsimust. Lasteaiaõpetaja küsimustiku osa sisaldas 7 suletud ja 8 avatud küsimust. Küsimustiku täitmine võttis aega 10-15 minutit. Kogu küsimustik on nähtav lisa 1.

Küsitluse viisin läbi perioodil 06.01.2023- 23.01.2023. Küsimustiku saatsin lasteaiaõpetajatele, juhtkonnale ning lastevanematele lasteaia suhtluskanali Eliisi kaudu. Esimese meeldetuletuskirja saatsin nädal peale kirja väljasaatmist algselt vaid lasteaiaõpetajatele, sest nende vastuseid ei tulnud esimese nädalaga ühtegi. Lastevanematele saatsin meeldetuletuskirja 17.01.2023. Viimase ja kolmanda meeldetuletuskirja saatsin õpetajatele ja lastevanematele 23.01.2023.

2.3 Andmeanalüüs

Andmete analüüsimiseks kasutasin kvalitatiivset sisuanalüüsi, mille käigus tõlgendatakse tulemusi kodeerimise ja grupeerimise kaudu, leides nendes kindlaid koode (Onwuegbuzie *et al.*, 2015). Kõigepealt määrasin tähendusliku üksuse, milleks võis olla sõna või lause, mis sisaldas ühte mõtet ehk koodi. Seejärel asusin märkima kogu tekstis ühiseid koode.

Andmete töötlemiseks kasutasin esmalt Wordi faili. Avatud küsimuste vastused sisestasin Wordi faili uurimisküsimuste kaupa. Analüüsimiseks kasutasin kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis on mõeldud uurimuste subjektiivseks tõlgendamiseks. Alguses lugesi ankeedile saadud vastuseid ning leidsin esmased koodid. Seejärel koondasin sarnase sisuga koodid esmastesse kategooriatesse. Usaldusvääruse suurendamiseks, tegin kodeerimise vahel kahe nädalase pausi ning seejärel hakkasin andmeid uuesti üle vaatama. Vajadusel muutsin sõnastusi ning koodide asukohti kategooriates. Peale kodeerimist moodustasin koodiraamatu, kuhu kandsin

iga uurimisküsimuse kaupa kogutud tulemused koos näidetega ning suunistega, kust mingi vastuse koodid leidsin, peale mida tegi kaaskodeerimise ka juhendaja. Hiljem esitasin andmed joonistena Wordi keskkonnas.

Joonis 1. Näide transkriptsioonist ja koodide tekkimisest:

	Esialgne kodeerimine	Kood
<p>3.3 Kas ja kuidas aitasite lapse kohanemisele kaasa lasteaiaks?</p> <p>3.3.1 Rääkis lapsele, mis ees ootab. Käisime lasteaiaga eelnevalt tutvumas koos.</p> <p>3.3.2 Käisime lapsega kaasas harjutus perioodil</p> <p>3.3.3 Vajadusel puhkepäevad nädala sees</p> <p>3.3.4 Andsin aega, võtsime rahulikult, tegime lühikesi päevi, mitmed puhkepäevad jne.</p> <p>3.3.5 Ei pidanud aitama, kohaneb ise väga hästi</p> <p>3.3.6 Minu lastel olid väga suurepärased õpetajad, kõigi kolme lapsega olin ma max lapsega kohanemisel kohal 1-2 päeva. Ja muidugi nende vanus oli üle 2a kui nad läksid aeda/hoidu</p> <p>3.3.7 Rääkisime mis see lasteaiad on, mis seal tehakse. Võimaldasin alguses lühemaid päevi ja hiljem ka vabu päevi.</p>	<p>Vanemad räägivad lasteaiast</p> <p>Lasteaiaga tutvumine</p> <p>Lapsega koos harjutus perioodil</p> <p>Puhkepäevad nädala sees</p> <p>Vanemad annavad lastele aega</p> <p>Lühikesed päevad, puhkepäevad</p> <p>Laps kohanes ise</p> <p>Head õpetajad</p> <p>Laste vanus</p> <p>Vanemad räägivad lasteaiast</p>	<p>Ettevalmistus lasteaiaks</p> <p>Lasteaias käimise rütm</p> <p>Õpetajate toetus</p>

2.4 Eetika

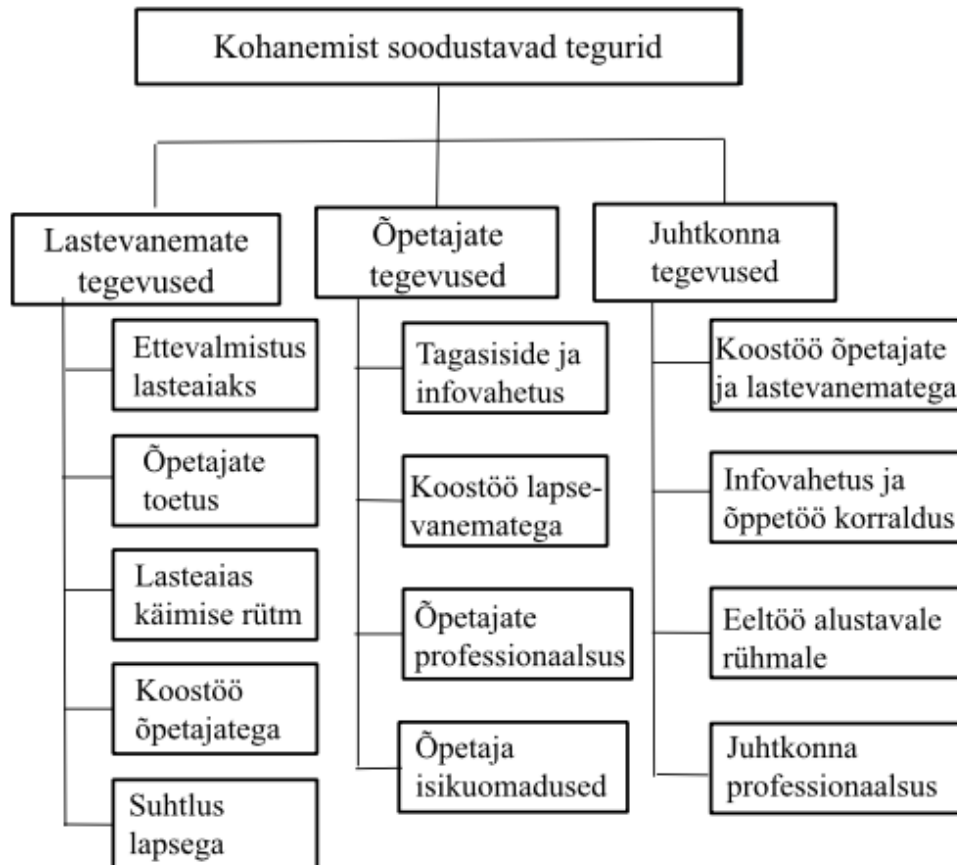
Oma töö kirjutamisel lähtusin eetilistest nõuetest. Töö eetilise tagamiseks on oluline, et uurimuses oleks kõigi osalejate teadlik nõusolek (Flick, 2009). Sellest tulenevalt tutvustasin enda töö eesmärki ja vajaduspõhisust lasteaiajuhtkonnale, õpetajatele ning ka lastevanematele, kellega mul kokkupuude oli. Peale kolme osapoole suulist nõusolekut saatsin neile küsimustiku. Küsimustiku saanutel oli õigus selle vastamisest loobuda. Eetilise üheks seisukohaks on, et uurimisega ei kahjustataks ühtegi osapoolt, sealhulgas osalejate privaatsust (Flick, 2009). Antud bakalaureusetöö küsimustik oli anonüümne ehk selles ei mainita lasteasutust, rühma ega ka osalejate nimesid. Anonüümsust mainiti ka küsimustiku sissejuhatuses. Tulemuste analüüsimisel on juhtkonna, õpetajate, lastevanemate kategooriaid analüüsitud ühtse grupina ning kellegi nime pole tulemuste kirjapanekul esitatud.

3. Tulemused

Käesoleva uurimuse eesmärgiks oli anda ülevaade laste lasteaiaga kohanemisel tehtavast koostööst lasteaiadõpetajate, juhtkonna ja lastevanemate vahel. Järgnevalt esitatakse tulemused uurimusküsimuste kaupa.

3.1 Esimene uurimisküsimus

Esimene uurimisküsimus oli: 1) millised on lapsevanemate, lasteaiasõpetajate ja juhtkonna tegevused, mis aitavad kaasa laste kohanemisele lasteaias? Esimese uurimisküsimuse all tekkis üks peakategooria „kohanemist soodustavad tegurid“. Peakategooria jagunes omakorda kategooriateks: lastevanemate, õpetajate ja juhtkonna tegevused. Jaotuse paremaks mõistmiseks on tulemused esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Tegevused, mis aitavad kaasa laste kohanemisele lasteaias õpetajate, juhtkonna ja lastevanemate arvamusel.

Kohanemist soodustavad tegurid. Antud peakategooria alla koondati õpetajate, juhtkonna ja lapsevanemate arvamused kohanemisprotsessi soodusvatast teguritest, sellest tulenevalt moodustus kolm kategooriat, millest tuleb juttu järgnevalt.

Kategooria „Lastevanemate tegevused“. Selle kategooria tulemustes selgus, et kohanemisprotsessile aitavad kaasa enim järgmised tegevused: ettevalmistus lasteaiaks, õpetajate toetus, lasteaias käimise rütm, koostöö õpetajatega ja suhtlus lapsega. Järgnevalt analüüsin tekkinud kategooriaid lähemalt.

„Ettevalmistus lasteaiaks“ all toodi enim välja tegureid, mis sisaldasid endas tegevusi, mida teha enne lasteada, et lapsel oleks lasteaias kergem kohaneda. Enim toodi välja, et üheks kohanemist soodustavaks tegevuseks on enne lasteada lapsega lasteaiast rääkimine. Samuti peeti oluliseks lasteaiaga tutvumist. Vähem mainiti ka turvaeseme kaasaandmist lasteada. Näiteks „*Annavad kaasa lapsele mingi eseme, mis meenutab kodu*“.

„Õpetajate toetus“ siin kategoorias tõid vanemad enim välja õpetajate isikuomadused nagu usaldus, innustamine ning avatud olek. Näiteks „*Räägivad lasteaiast hästi, innustavad lapsi sinna minema*“.

„Lasteaias käimise rütm“ all pidasid õpetajad ja juhtkond, kui ka lapsevanemad ise silmas kõige enam lastele puhkepäevade ja poolikute päevade võimaldamist kohanemisperiodil. Samuti peeti oluliseks kohanemise soodustamisele varasema kogemuse olemasolu. Näiteks „*Lasteaiaga kohanemine läks väga lihtsalt, sest eelnev hoiu kogemus oli olemas*“ ja „*kuna kõik sõbrad tulid hoiust kaasa, läks kohanemine väga kiirelt*“.

„Koostöö õpetajatega“ kategooria all toodi välja, et enim aitab kohanemisele kaasa koostöö õpetajatega, mille käigus toimub õpetajale info jagamine lapse kohta, kokkulepete järgimine ja muredest rääkimine. Näiteks „*Lapsevanemad järgivad õpetajatega sõlmitud kokkuleppeid*“.

„Suhtlus lapsega“ all tõi lasteaiapersonaal ning lapsevanemad ise välja enim lapse toetamist peale lasteada. Samuti lapse soovidega arvestamine, lapse avatud olek ning kokkulepped lapsega. Näiteks „*Laps sai näidata oma rühma ka vanaemale. Laps teab, et tema arvamus ja soovid on olulised. Kokkulepped lapsega ja lapse premeerimine, verbaalne tunnustamine*“.

Kategooria „Õpetajate tegevused“. Kategooria tulemustes selgus, et kohanemisele aitavad kaasa enim järgnevad tegevused: tagasiside ja infovahetus, koostöö lapsevanematega, õpetaja professionaalsus ja õpetaja isikuomadused. Järgnevalt analüüsin tekkinud kategooriaid lähemalt.

„Tagasiside ja infovahetus“ all selgus, et enim on vajalik lapsevanemale tagasiside andmine päeva kohta. Infovahetuse kaudu saab anda infot lapsevanematele, positiivselt märgata, probleeme märgata ning töökorraldusi selgitada. Toodi välja ka suhtluskeskkonna Eliisi kasutamist. Näiteks „*Eliisi päeviku täitmine ja individuaalne tagasiside Eliisis*“.

„Koostöö lapsevanematega“ kategooria all peetakse enim olulisemaks suhtlust vanemaga, mille käigus ollakse ausad ning avatud. Samuti kaasatakse lapsevanemaid

ühisürituste korraldamisse ning väärtuste ja kokkulepete kokkuleppimisse. Näiteks „*lepivad vanematega kokku rühma väärtustes ja kokkulepetes, jagavad igapäevaselt tagasisidet lapse toimetuleku ja kohanemise kohta ning väga oluline on ka positiivsus ja orienteeritus lahenduste leidmisele*“.

„Õpetaja professionaalsus“ all peeti enim oluliseks pidevat tegutsemist lastega, hommikul lapsele vastu minemist, lapse süles hoidmist ja kallistamist ning personaalset tegelemist. Õpetaja professionaalsus kajastub ka aja võtmises, muredele reageerimises, erisuste märkamises ja lapsest lähtumises. Näiteks „*Võtavad lapse sülle, lohutavad, annavad tähelepanu, vestlevad lapsega soojalt ja sõbralikult, lähenevad individuaalselt*“.

„Õpetaja isikuomadused“ all toodi enim välja, et õpetajad oleksid sõbralikud ja toetavad. Lisaks sellele kannatlikud, julgustavad, lohutavad, mängulised, rõõmsad, siirad, piisavalt nõudlikud ja hoolivad. Näiteks „*Tulevad hommikul lapsele vastu, on kannatlikud, aga piisavalt nõudlikud, rutiin ja järjepidevus tagavad lastele turvatunde. Kuulavad, lohutavad, julgustavad. Nt minu laps ei osanud üksi magada ning üks õpetajatest istus ta kõrval ja silitas pead, kuni ta uinus. Hoolimine ja siirus on väga olulised*“.

Kategooria „Juhtkonna tegevused“. Kategooria tulemustes selgus, et kohanemisele aitavad kaasa enim järgmised tegevused: koostöö õpetajate ja lastevanematega; infovahetus ja õppetöö korraldus; eeltöö alustavale rühmale ja juhtkonna professionaalsus.

„Koostöö õpetajate ja lastevanematega“ all toodi välja õpetajate ja lastevanematega tehtavaid tegevusi koos kui ka korraga. Koostöö õpetajatega tuli välja õpetajate nõustamises, abi pakkumises ja omavahelises usalduses. Koostöö lapsevanematega tuli välja vanematega suhtlemisel ning nõustamisel. Nii õpetajate kui ka lastevanemate poolt leiti, et juhtkond aitab kaasa õpetajate ja lastevanemate erimeeluste lahendamisele; koolituste pakkumisele õpetajatele ja lastevanematele ning õpetajate toetamisse lastevanematega suhtumisel. Näiteks „*Vajadusel suhtlevad juhtkonnaliikmed lastevanematega ja nõustavad neid. Kui õpetaja ja lastevanema vahel peaks tekkima erimeelsusi, siis on juhtkond see, kes abistab nende erimeelsuste lahendamisel*“.

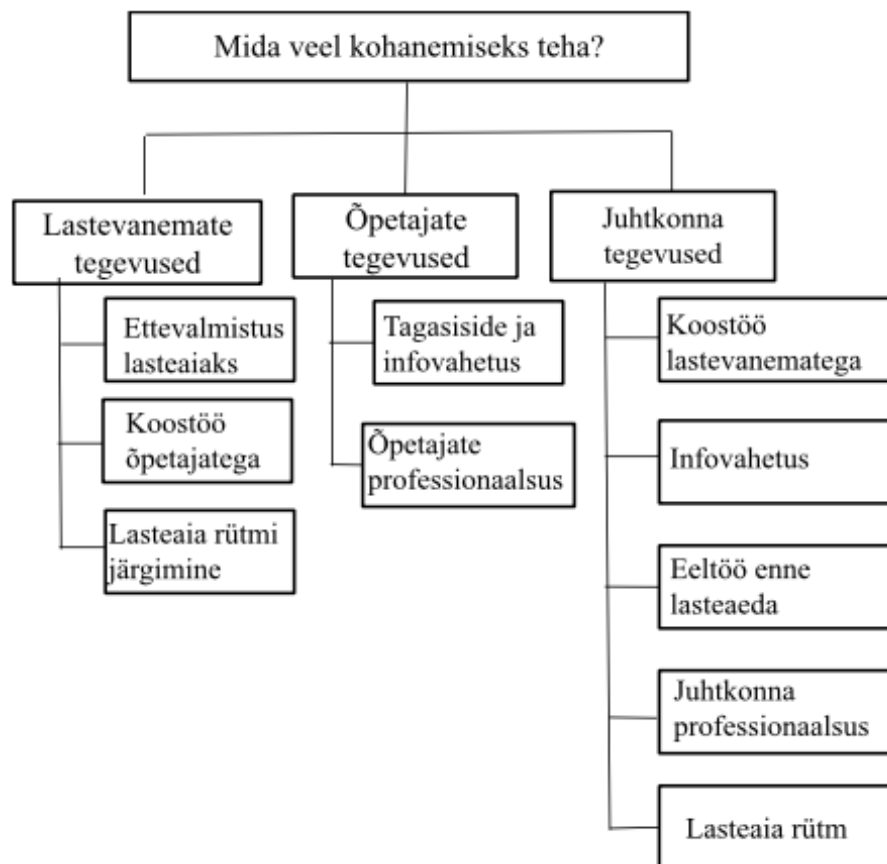
„Infovahetus ja õppetöö korraldus“ koguti andmeid, mis sisaldasid endas täiendava info jagamist, kodukorra loomist, info olemasolu kodulehel, uue info jagamine ning uute ja eakohaste õppevahendite soetamine. Näiteks „*Aitab teha keskkonnas vajalikke muudatusi (näiteks muuta keskkonda ohutumaks). Juhtkond loob kodukorra, mis haakub laste vajadustega*“.

„Eeltöö alustavale rühmale“ all vastati enim, et juhtkond tutvustab lasteaeda ning korraldab avatud uste päevi. Samuti peeti oluliseks voldikute jagamist ning et lapsed saaksid alguses koos lapsevanemaga lasteaias käia. Näiteks *„korraldame uute laste perepäeva, jagan täiendavat infot, tutvustan lasteaeda, toetan seda, et vanemad saavad koos lapsega lasteaias viibida jm“*.

„Juhtkonna professionaalsus“ all mõisteti kõige rohkem, et juhtkonna professionaalust saab hinnata probleemide lahendamise aitamises. Samuti peeti oluliseks usalduste loomist ja lastesõbralikkust. Veel toodi välja kättesaadavust, arvestamist lapse ja perega, turvalisuse tagamist, töö täitmise järgimist ning abistamist lepingute sõlmimisel. Näiteks *„Juhtkond reageerib probleemidele, on kättesaadav, arvestab lapse ja pere vajadusi.“*

3.2 Teine uurimisküsimus

Teine uurimisküsimus oli: mida saaksid lapsevanemad, lasteaiatõpetajad ja juhtkond veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam? Teise uurimisküsimuse all tekkis üks peakategooria „mida veel kohanemiseks teha?“. Peakategooria jagunes omakorda kategooriateks lastevanemate, õpetajate ja juhtkonna tegevused. Jaotuse paremaks mõistmiseks on tulemused esitatud joonisel 2.

Joonis 2. Tegevused, mida veel teha, et aidata kaasa sujuvamale kohanemisele lasteaias õpetajate, juhtkonna ja lastevanemate arvamusel.

Mida veel kohanemiseks teha? Antud peakategooria alla koondasin õpetajate, juhtkonna ja juhtkonna arvamused kohanemisprotsessi soodustavateks teguritest.

Kategooria „Lastevanemate tegevused“. Kategooria tulemustes selgus, et veel sujuvamale kohanemisprotsessile saaks kaasa aidata veel järgnevad tegevused: ettevalmistus lasteaiaks, koostöö õpetajatega ja lasteaiarütmi järgimine. Järgnevalt analüüsin tekkinud kategooriaid lähemalt.

„Ettevalmistus lasteaiaks“ kategooria all mainisid pea kõik vastajad lapsele eelnevalt lasteaiast rääkimist ning kirjeldamist. Toodi välja, et rääkida lasteaiast ja õpetajatest positiivselt; viia last eesootavaga kurssi; näidata pilte; kirjeldada lapsele uusi sõprussuhteid ja lasteaiategevusi. *Näiteks „rääkida lasteaiast ja õpetajatest positiivselt, kirjeldada tegevusi ja uusi sõprussuhteid, näidata pilte“.*

„Koostöö õpetajatega“ peeti välja enam usaldust õpetaja vastu. Samuti, saaks veel rääkida õpetajatele lapse eripäradest; soovitude ja näidete andmine lastele; avatud suhtlemine rühma töötajatega. *Näiteks „Iga laps on erinev ja tore oleks kui lapsevanem räägiks õpetajale lapse eripäradest ja eelistustest“.*

„Lasteaiarütmi järgimine“ all toodi välja, et lapsevanemad oleksid kursis sellega, mis lasteaias toimub. Oluline on tegevustundideks õigel ajal kohale tulla; kodus õpetajate soovitude järgimine; rutiinsete tegevuste ühildamine kodus. *Näiteks „Järgiksid ka kodus õpetajate soovitusi ning võiks paremini ühildada ajaliselt rutiinseid tegevusi nagu näiteks lõunane puhkeaeg, potitreening“.*

Kategooria „Õpetajate tegevused“. Kategooria tulemustes selgus, et veel sujuvamale kohanemisprotsessile saaks kaasa aidata veel tagasiside ja infovahetus ning õpetaja professionaalsus.

„Tagasiside ja infovahetus“ kategooria oli enim väljatoodud kategooria, mida saab õpetaja kohanemiseks veel teha. Kõige rohkem toodi välja, et õpetajad oleks veel altimad jagama informatsiooni lapse kohta. *Näiteks „Julgelt lapsevanemale öelda, kui on vaja last mingile tegevusele ka kodus rohkem suunata, samuti mis last aias enim huvitab. Või mida ta teha absoluutselt ei taha, kardab vms. Seda ilmselt tehakse, kui tuleb arenguveestlus (nagu oli hoius). Väga huvitav on kuulda kuidas laps käitub ja on aias vs kodus“.*

„Õpetaja professionaalsus“ sisaldas vaid kahte ideed, milleks oli lapsest huvitumine ning leida iga lapse jaoks päevas väike hetk. Näiteks *„Leida iga lapse jaoks päevas väike hetk, et just temaga mängida/jutustada“*.

Kategooria *„Juhtkonna tegevused“*. Kategooria tulemustes selgus, et veel sujuvamale kohanemisprotsessile saaks kaasa aidata järgnevad tegevused: infovahetus, juhtkonna professionaalsus, eeltöö enne lasteaeda, koostöö lastevanematega ja lasteaia rütm.

„Infovahetus“ all soovivad õpetajad ja lastevanemad juhtkonnal tunda huvi kohanemisest ja küsida tagasisidet ankeetidega. Samuti aitavad kaasa selgitavad juhised ja infokirjad. Näiteks *„Mingid selgitavad juhised ja infokirjad enne aeda tulemist oleks abiks“*.

„Juhtkonna professionaalsus“ andis tulemusi järgnevate vastuste kaudu: valupunktide uurimine, õpetajate toetamine ja juhtkonna kaasamine igapäevastes tegevustes. Näiteks *„tunda huvi mingi aja jooksul kuidas läheb lastel kohanemine ja mis on valupunktid, miks ei suju kohanemine“*.

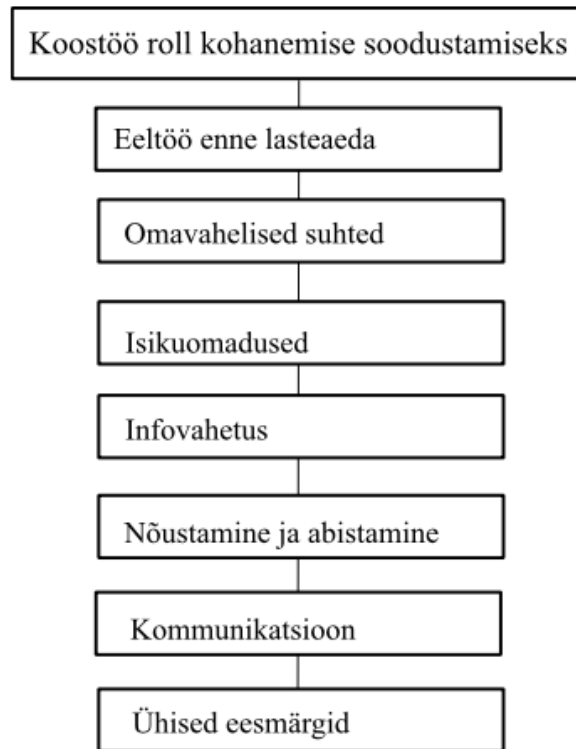
„Eeltöö enne lasteaeda“ all toodi välja proovipäevade korraldamist. Näiteks *„Proovi/mängupäevad enne päriselt alustamist näiteks“*.

„Koostöö lastevanematega“ sisaldas endas soovitusi nagu lastevanemate parem kaasamine; vanemate teadmiste ja oskuste kasutamine ja lastevanemate nõustamine. Näiteks *„Mõelda, kuidas paremini kaasata lastevanemaid-paljudel on teadmised, oskused, mida saaks edukalt kasutada“*.

„Lasteaia rütm“ all tõid välja vastanud laste tulemist lasteaeda hajutatult ning, et lapsed ei tuleks ühel ajal lasteaeda. Näiteks *„Hajutatud laste tulemise korraldamine. Nii on laste jaoks rohkem tähelepanu“*.

3.3 Kolmas uurimisküsimus

Kolmas uurimisküsimus oli: kuidas koostöö lastevanemate, lasteaiaõpetajate ja juhtkonna vahel soodustab Teie arvates kohanemist lasteaia? Kolmanda uurimisküsimuse all tekkis üks peakategooria *„koostöö roll kohanemise soodustamiseks“*. Peakategooria jaguneb omakorda kategooriateks: eeltöö enne lasteaeda, omavahelised suhted, isikuomadused, infovahetus, nõustamine ja abistamine, kommunikatsioon ja ühised eesmärgid. Jaotuse paremaks mõistmiseks on tulemused esitatud joonisel 3.

Joonis 3. Koostöö roll kohanemise soodustamistes õpetajate, juhtkonna ja lastevanemate arvamusel.

Koostöö roll kohanemise soodustamiseks. Antud peakategooria alla koondasin õpetajate, juhtkonna ja lastevanemate arvamused koostöö rollist kohanemise soodustamiseks.

„Eeltöö enne lasteaeda“ koondas endas kolme näidet, kuidas koostöö enne lasteaeda soodustab kohanemist. Nendeks olid eeltöö lastevanematega, juhtkonna poolt avatud uste päevad ja voldikud. Näiteks „juhtkond teeb enamasti eeltöö vanematega, nemad panevad paika ja korraldavad lasteaia üldist viisi kuidas lasteaia tutvustamisega ja kohanemisega tegeletakse (nt volikud, avatud uste päevad jm)“.

„Omavahelised suhted“ all toodi enim välja, et usalduslik suhte aitab luua toetava ja turvalise keskkonna. Samuti toodi välja, et koostööd soodustavad head suhted, üksteise mõistmine, kõikide kaasamine, sarnane arusaam ja vastastikuste ootuse ja vajadust teadmine. Näiteks „Oluline osa kindlasti tekitab usaldust, kui kõik on kaasatud“.

„Isikuomadused“ kategoorias peeti oluliseks isikuomaduseks enim usaldust. Samuti olid olulised isikuomadused hoolivus, tähelepanelikkus, koostöövalmidus, austus, avatus ja toetavus. Näiteks „Õpetajad on hästi hoolivad, tähelepanelikud ja koostöövalmis“.

„Infovahetus“ koondas endas kolme näidet, mis soodustavad koostööd. Nendeks olid infovahetus osapoolte vahel, õpetaja tagasiside ja märkamine ning õpetajate informeerimine erinevatest probleemidest. Näiteks *„Peaa kõige olulisemaks koostööd rühma õpetajatega. Nende tagasiside ja märkamised aitavad lapsevanemal lapse osas tähelepanelikum olla, rohkem märgata ja vajadusel mingeid oskuseid arendada. Juhtkonna roll kohanemise ajal on pigem lihtsalt selgitav ja toetav“*.

„Nõustamine ja abistamine“ all peeti enim oluliseks suuniste ja soovitude saamist; küsimustele vastuste saamist; probleemide kiiret lahendamist. Koostööd soodustab nõustamise ja abistamise kategoorias ka abi saamine, teadmiste ja kogemuste jagamine, lahenduste leidmine, juhtkonna kogemus, nõuannete vahetus ja ettepanekute arvestamine. Näiteks *„Hea koostöö on kõige alus. Olen küsides alati vastuseid saanud, minu ettepanekuid on arvestatud“*.

„Kommunikatsioon“ kategooria all peeti oluliseks pidevat suhtlust, et koostöö kohanemise rolli soodustaks. Seeläbi toodi veel välja järgmisi samme: selgitamine, vanemate kaasamine, lapse vajaduste ja tunnete peegeldamine ning tuttavate olukordade loomine. Näiteks *„Kõige paremini tunnevad oma last vanemad ja just koostöös õpetajatega sünnib parim lahendus. Koostöö on mõlemaloolne aktiivne suhtlus, lapse vajaduste ja tunnete peegeldamine, nõuannete vahetus, lastevanemate kaasamine eri tegemistesse“*.

„Ühised eesmärgid“ koondas endas kolme näidet, mis soodustavad koostööd. Nendeks olid juhtkonna ja õpetajate ühine koostöö raamistiku loomiseks, ühine eesmärk ning kokkulepped. Näiteks *„Kui lapse ümber olevad täiskasvanud seavad endale eesmärgiks lapse kohanemise lasteaiaga, siis see soodustabki - ühine eesmärk. Ühised kokkulepped ja sarnane arusaamine asjadest“*.

Arutelu

Varasemalt on uuritud koostööd õpetajate ja lastevanemate vahel kohanemise perioodil lasteaias, kuid uurijale teadaolevalt pole Eestis kaasatud uuringusse ka juhtkonna rolli lasteaias kohanemisel. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks anda ülevaade laste lasteaiaga kohanemisel tehtavast koostööst lasteaiasõpetajate, juhtkonna ja lastevanemate vahel. Uurimusest selgus, et lasteaiasõpetajad, juhtkond kui ka lapsevanemad peavad oluliseks omavahelist infovahetust – nõustamine, abistamine, kommunikatsioon ja ühised eesmärgid. Võib järeldada, et kohanemise alus on osapoolte koostöö. Järgmisena arutletakse saadud tulemuste üle uurimisküsimuste kaupa.

Lõputöö esimese uurimisküsimusega taheti teada saada lapsevanemate, lasteaiaõpetajate ja juhtkonna tegevusi, mis aitavad kaasa laste kohanemisele lasteaia. Tulemustes selgus, et tegevused, mida juba tehakse ning aitavad kaasa kohanemisele on ettevalmistus ja eeltöö alustavale rühmale lasteaia; õpetaja ja juhtkonna professionaalsus ja isikuomadused ning lasteaia käimise rütm. Sarnaselt varasematele uuringutele on ka lõputöö tulemused kooskõlas sellega, et last toetab kodune ettevalmistus ning lühemate päevade pakkumine lasteaia (Martin, 2010; Undheim, 2010). Esmase kohanemise jaoks teevad kolm osapoolt omavahel infovahetust ning järgivad lasteaia käimise rütmi, et esmane kohanemine oleks sujuvam. Erinevalt Griebeli & Niseli uuringule (1997), kus toodi välja, et kohanemisel peavad lapsevanemad oluliseks sotsiaalse käitumise arendamist lasteaia, toodi käesolevas uuringus välja, et lapsevanemad ootavad enim positiivset märkamist ja tagasisidet lapse kohta. Eelkõige teevad lapsevanemad, lasteaiaõpetajad ja juhtkond omavahel kohanemise jaoks koostööd, mis sisaldab endas infovahetust ning ettevalmistust alustavale rühmale.

Teise uurimisküsimusega otsiti vastust, mida saaksid lapsevanemad, lasteaiaõpetajad ja juhtkond veel teha selleks, et kohanemine lasteaia oleks veel sujuvam. Uuringu tulemustest selgus, et enim oodatakse lastevanemate poolt veel juhtkonna ja õpetaja professionaalsuse olemasolu. Lapsevanemad kui ka õpetajad on oluliseks pidanud, et juhtkond tunneks huvi kohanemisest, uuriks valupunkte ja toetaks õpetajaid. Küll aga on Hindreus (2016) uuringute põhjal välja toonud, et lasteaia juhtkonna roll on luua turvaline, positiivne ja mugav töökeskkond õpetajale ning sobiv keskkond lastevanematele, usaldamaks oma lapsi just konkreetse lasteaeda. Vastupidiselt minu tulemustele selgus Norra uuringus, et mõned juhtkonnaliikmed ei pea enda rolli oluliseks ning peavad ennast lastevanematest ja lastest kaugeks (Lund, 2021). Lapsevanemad on toonud välja õpetajate üheks professionaalsuseks lapsest lähtuda ning huvituda. Sarnaselt Petrova uurimusele (2018) saab kinnitada, et kohanemisele kaasaaitamiseks tuleb õpetajatel leida igale lapsele individuaalne aeg, mis loob turvatunde ja aitab kiiremini kohanemisprotsessi leevendada. Võib arvata, et lapsevanemad saavad lapse lasteaeda parema meelega, kui nad teavad, et lasteaia ootab neid ees professionaalne personal lasteaiaõpetajate ja juhtkonna näol. Neile on oluline, et nende laps oleks hoitud ning nad saaksid veel pidevamat tagasisidet lapse tegemiste ning arengu kohta.

Viimase uurimisküsimusega uuriti, kuidas koostöö lastevanemate, lasteaiaõpetajate ja juhtkonna vahel soodustab lasteaia kohanemist. Õpetaja kutsestandardis seisab, et õpetaja tööülesannete seas on koostöö kolleegide, tugispetsialistide, lapsevanemate ja õppijatega (Kollom *et al.*, 2013). Uuringu tulemustest selgus, et põhiliselt soodustab koostöö kohanemist

läbi omavaheliste suhete. Oluliseks peeti omavahelist nõustamist ja abistamist, kommunikatsiooni ja ühiste eesmärkide olemasolu. Eelnevalt mainitud tegevused toetavad, et koostöises keskkonnas töötavad õpetajad väärtustavad üksteise toetamist, katsetamist, juhtkonna usaldust, toetust ja julgustamist (Slabina & Aava, 2019). Samuti on omavaheline suhtlus nõustamise ja abistamine kaudu ka üheks koostöövormiks, mis aitavad luua koostööd lapsevanema ja lasteaia kollektiivi vahel (Häidkind *et al.*, s.a.). Koostöövormide hästi toimimiseks tuleks õpetajatel täpsustada lastevanematele oma kasvatusesmäärke, et moodustuks ühine arusaam kasvatuses, mis paneks lapsed kiiresti ühes suunas arenema (Zhang *et al.*, 2018).

Käesolevas bakalaureustöös võib tuua välja mõningaid kitsaskohti ning soovitusi edasisteks uuringuteks. Ühe kitsaskohana saab välja tuua, et tegemist on teaduslikkus mõttes üsna väikese valimiga, mille kohaselt ei saa saadud tulemusi üldistada, kuid see oli uurija läbimõeldud valik, et saada tulemusi just ühe lasteaia näitel. Teiseks kitsaskohaks saab välja tuua, et tegemist on vaid ühe lasteaia alustavate rühmade näitel saadud tulemustega. Küll aga on uuring oluline, sest uurijale teadolevalt ei ole varem Eestis uuritud kolme osapoole vastutust lasteaia esmasel kohanemisel.

Edaspidi on võimalik järgnevate uuringutega välja selgitada ka teiste piirkondade lasteaedadega samu uuringuid ning neid omavahel võrrelda. Samuti on võimalik teha uuringut terve lasteaia näitel, mis annaks uuringule veel suurema väärtuse.

Tänuõnad

Soovin väga tänada oma juhendajat Heily Leolat, kes oli suurepärase juhendaja andes alati nõu ja tagasisidet. Samuti tahan tänada lasteaiatõpetajaid ja juhtkonda ning lapsevanemaid, kes küsitluses osalesid. Suured tänud minu perekonnale, sõpradele ja kolleegidele, kes aitasid üleval hoida motivatsiooni töö valmimisel.

Autorsuse kinnituse

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Bertha-Pauline Kivilaan

/allkirjastatud digitaalselt/

22.05.2023

Kasutatud kirjandus

- Abdurahimovna, B. Z., & Kizi, D. D. M. (2023). Launching the organizational activity of the director of preschool education organizations. *Open Access Repository*, 4(3), 1024–1030. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/QSVHE>
- Almann, S. (2009). Partnerlus—Lasteaia ja lapsevanemate koostöö alus. E. Kulderknup (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus* (lk 51–64). Kirjastus Studium. https://www.kesklinna.parnu.ee/images/Oppekorraldus_Alusharidus.pdf#page=52
- Anghelache, V. (2014). Factors which Determine the Level of Job Satisfaction for Kindergarten Teachers. Preliminary Study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 127, 47–52. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.210>
- Argyle, M. (2013). *Cooperation (Psychology Revivals): The basis of sociability*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203786758>
- Eisenschmidt, E., Reiska, E., & Oder, T. (2015). Novice teachers' perception of senior management support and its connection with involvement in school development and collegial co-operation. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 3(1), 148–172. <https://doi.org/10.12697/eha.2015.3.1.07>
- Flick, U. (2009). *An introduction to qualitative research* (4th ed). Los Angeles: Sage Publications.
- Griebel, W., & Niesel, R. (1997). *From Family to Kindergarten I: A Common Experience in a Transition Perspective*.
- Hindreus, A. (2016). *Lasteaiaõpetajate emotsionaalse töö seos emotsionaalse mõjutatavuse, psühholoogilise kapitali ja emotsionaalse kurnatusega*. <https://digikogu.taltech.ee/et/Item/8571c99f-e9d6-4246-9731-3b0cbdbe06fd>
- Häidkind, P., Palts, K., Pillmann, J., Ennok, K., Villems, K., & Peterson, T. (s.a.). Lapse arengu hindamise ja toetamise juhendmaterjal koolieelsetele lasteasutustele. 95.
- Kollom, K., Kruusimägi, T., Laanela, M., Meinart, K., Niilo, A., Pedaste, M., ... Villems, P. (2013). *Kutsestandard. Õpetaja, tase 6*. Külastatud aadressil <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10494424>
- Kralik, D., Visentin, K., & Van Loon, A. (2006). Transition: A literature review. *Journal of Advanced Nursing*, 55(3), 320–329. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2006.03899.x>
- Langemets, M., Tiits, M., Valdre, T., Veskis, L., Viks, Ü., & Voll, P. (2009). *Eesti keele seletav sõnaraamat. 2.köide*. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus. <https://www.eki.ee/dict/ekss/>

- Leola, H. (2015). *Laste kohanemisprotsess ning seda soodustavad ja takistavad tegurid lastevanemate ja õpetajate hinnangul ühe sõimerühma näitel. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.*
- Lund, H. H. (2021). 'We are equal, but I am the leader': Leadership enactment in early childhood education in Norway. *International Journal of Leadership in Education*, 1–26. <https://doi.org/10.1080/13603124.2021.1969039>
- Martin, K. (2010). *Lapse kohanemine lasteaia ja lastehoiuga lapsevanemate ja õpetajate ning lapsehoidjate hinnangul Tartu linna näitel. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.*
- Matsalu, K. (2015). *Lapse kohanemine lasteaia, seda mõjutavad ja soodustavad tegurid ühe valla lasteaiaõpetajate hinnangul. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.*
- Mattessich, P. W., & Monsey, B. R. (1992). *Collaboration: What Makes It Work. A Review of Research Literature on Factors Influencing Successful Collaboration.* Amherst H. Salvestatud <https://eric.ed.gov/?id=ED390758>
- McIntyre, L. L., Eckert, T. L., Fiese, B. H., DiGennaro, F. D., & Wildenger, L. K. (2007). Transition to Kindergarten: Family Experiences and Involvement. *Early Childhood Education Journal*, 35(1), 83–88. <https://doi.org/10.1007/s10643-007-0175-6>
- Mortensen, J., & Barnett, M. (2014). Teacher–Child Interactions in Infant/Toddler Child Care and Socioemotional Development. *Early Education and Development*, 26, 209–229. <https://doi.org/10.1080/10409289.2015.985878>
- Onwuegbuzie, A., Leech, N., & Collins, K. (2015). Qualitative Analysis Techniques for the Review of the Literature. *The Qualitative Report*. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2012.1754>
- Palts, K. (2019). *Lastevanemate ja õpetajate vaheline kommunikatsioon Eesti esimese kooliastme näitel.* <https://dspace.ut.ee/handle/10062/63870>
- Peterson, T. (2009). Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse korraldamine. E. Kulderknap (Toim), *Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus.* Kirjastus Studium.
- Petrova, K. S. (2018). Behavioural skills - a prerequisite for the successful adaptation to the conditions in the kindergarden. *Knowledge - International Journal*, 28(3), 895–899. <https://doi.org/10.35120/kij2803895K>
- Pianta, R. C., Cox, M. J., & National Center for Early Development & Learning (U.S.) (Toim). (1999). *The transition to kindergarten.* Baltimore: P.H. Brookes Pub.
- Sinimets, L. (2021). *Sõimealiste laste kohanemist soodustavad koostõised tegurid lapsevanemate ja lasteaiaõpetajate vahel ning osapoolte ootused kohanemisele Viljandi linna lasteaegade näitel. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.*

- Slabina, P., & Aava, K. (2019). Teachers' experiences of collaborative learning culture based on examples from Estonian general education schools. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 7(1), 76–100.
<https://doi.org/10.12697/eha.2019.7.1.04>
- Zakharova, L. M., & Silakova, M. M. (2016). The Child's Emotional Development as Basis for Cooperation between Kindergarten and Family. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 233, 318–321. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.10.143>
- Zhang, L., Pan, X., & Zhang, S. (2018, august). *Study on Kindergarten-Family Cooperation Mode in the Development of Preschool Education*. 1100–1103. Atlantis Press.
<https://doi.org/10.2991/icesem-18.2018.257>
- Undheim, A. (2010). Partnership between parents and caregivers of young children in full-time daycare. *Child Care in Practice, Volum 18*, 51–65.
- Vogler, P., Crivello, G., & Woodhead, M. (2008). *Early Childhood Transitions Research: A Review of Concepts, Theory, and Practice*.
- Wildenger, L., & McIntyre, L. (2011). Family Concerns and Involvement During Kindergarten Transition. *Journal of Child and Family Studies*, 20, 387–396.
<https://doi.org/10.1007/s10826-010-9403-6>
- Xiang, L. (2022). A Study on the Evaluation Index System of Non-Authority Power of Kindergarten Directors. *Journal of Sociology and Ethnology*, 4(7), 36–44.
<https://doi.org/10.23977/jsoc.2022.040706>

Lisa 1. Küsimustik lastevanematele, lasteaiaõpetajatele ja juhtkonna liikmetele

Küsimustik

Austatud lapsevanem, lasteaiaõpetaja ja juhtkonna liige!

Olen Tartu Ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava eriala III aasta üliõpilane Bertha-Pauline Kivilaan. Kirjutan bakalaureusetööd teemal *Laste lasteaiaga kohanemiseks tehtav koostöö õpetajate, juhtkonna ja vanemate vahel*. Olen koostanud küsimustiku, et selgitada välja kohanemise ja koostöö rolli olulisust lapse haridustee alguses.

Palun Teil täita allolev küsimustik. Vabavastuste puhul vastake vabas vormis ning valikvastuste puhul valiilge Teile sobiv vastusevariant. Saaduid tulemusi kasutatakse teadustöö tegemiseks.

Küsimustik on anonüümne ja selle vastamine võtab aega umbes 10-15 minutit.

Tänan Teid küsitluse täitmise eest!

Bertha-Pauline Kivilaan

1. Teie sugu:

- Naine
- Mees

2. Teie vanus: .....

3. Haridus:

- Põhiharidus
- Keskkharidus
- Keskeri- või kutseharidus
- Kõrgharidus

4. Kellena küsimustikku täidad:

- Lapsevanem
- Lasteaiaõpetaja
- Juhtkonnaliige

Õpetajale

1. Mis vanuses lapsi Te hetkel õpetate? .....

2. Mitu rühma uusi lapsi olete lasteais vastu võtnud? (ehk mitu korda olete olnud laustava rühma õpetaja kohanemise perioodil) .....

3. Millised on teie kogemused kohanemisega lasteaias alustava rühma näitel?

- Väga head
- Head
- Enam-vähem
- Nõrgad
- Väga nõrgad

4. Kuidas hindate oma teadmisi lapse lasteaiaga kohanemise kohta?

- Väga headeks
- Headeks
- Enam-vähem
- Kesisteks
- Ei tea midagi

5. Kuidas koostöö lastevanemate ja ja lasteaiadõpetajate vahel soodustab Teie arvates kohanemist lasteaiaga? Selgitage.

.....

.....

6. Mida teevad lapsevanemad, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....

.....

7. Mida saaksid lapsevanemad veel teha, et laste kohanemine oleks sujuvam?

.....

.....

8. Kui rahul olete Teie juhtkonna koostööle seoses kohanemisega?

- Väga rahul
- Rahul
- Pigem rahul
- Pigem pole rahul
- Pole rahul
- Üldse pole rahul

9. Kuidas koostöö juhtkonna ja lasteaiadõpetajate vahel soodustab Teie arvates kohanemist lasteaiaga? Selgitage.

.....

.....

10. Mida teeb juhtkond, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....

.....

11. Mida saaks juhtkond veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?

.....

.....

Lapsevanemale

1. Kuidas hindate oma teadmisi lapse lasteaiaga kohanemise kohta?

- Väga headeks
- Headeks
- Enam-vähem
- Kesisteks
- Ei tea midagi

2. Kas enne lasteaeda panekut oli Teie lapsel kogemus lastehoiuga või sõimerühmaga? .....

3. Kas ja kuidas aitasite lapse kohanemisele kaasa lasteaiaks?

.....
.....
.....

4. Kuidas koostöö lastevanemate, lasteaiaõpetajate ja juhtkonna vahel soodustab Teie arvates kohanemist lasteaiaga? Selgitage.

.....
.....
.....

5. Mida teeb juhtkond, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....
.....
.....

6. Mida saaks juhtkond veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?

.....
.....
.....

7. Mida teevad lasteaiaõpetajad, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....
.....
.....

8. Mida saaksid lasteaiaõpetajad veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?

.....
.....
.....

9. Kuidas aiataavad kaasa õpetajad ja juhtkond lapse kohanemisele lasteaias?

- Suurepäraselt
- Oluliselt
- Vähesel määral
- Pole üldse aidanud

Juhtkonnaliikmele

1. Kuidas hindate oma teadmisi lapse lasteaiaga kohanemise kohta?

- Väga headeks
- Headeks
- Enam-vähem
- Kesisteks

Ei tea midagi

2.Kuidas aitate kaasa laste lasteaia kohanemisele lasteaias juhtkonna liikmena? Selgitage.

.....
.....
.....

3.Kuidas hindate õpetajate pädevust kohanemisega koostööl lastevanematega?

- Väga headeks
- Headeks
- Enam-vähem
- Kesisteks
- Ei tea midagi

4.Millised on kõige sagedasemad probleemid, mis lastega lasteaias kohanemise juures juhtkonnani jõuavad? Selgitage.

.....
.....
.....

5.Kuidas koostöö lastevanemate, lasteaiaõpetajate ja juhtkonna vahel soodustab Teie arvates kohanemist lasteaiaga? Selgitage.

.....
.....
.....

6.Mida teevad lasteaiaõpetajad, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....
.....
.....

7.Mida saaksid lasteaiaõpetajad veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?

.....
.....
.....

8.Mida teevad lapsevanemad, et aidata kaasa lapse kohanemisele lasteaias?

.....
.....
.....

9.Mida saaksid lapsevanemad veel teha, et laste kohanemine lasteaiaga oleks sujuvam?

.....
.....
.....

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Bertha-Pauline Kivilaan,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose
LASTE LASTEAIAGA KOHANEMISEL TEHTAV KOOSTÖÖ ÕPETAJATE,
JUHTKONNA JA LAPSEVANEMATE VAHEL,

mille juhendaja on Heily Leola,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Bertha-Pauline Kivilaan
22.05.2023